

عنوان و نام پدید آور :	مجموعه مقالات فرهنگ و پژوهش (جلد دوم) / تهیه و تنظیم دفتر مطالعات و آموزش های فرهنگی اجتماعی بقیه الله
مشخصات نشر :	(مجله علمی ترجمه تالیفات) و اجرا دفتر فنی نشر فرهنگستان اندیشه به سفارش بنیاد فرهنگی بقیه الله (مجله علمی ترجمه تالیفات)
شابک :	اصفهان: فرهنگستان اندیشه، ۱۳۹۵
وضعیت فهرست نویسی :	فیا
یادداشت :	ج. ۲ - ۴ (چاپ اول: ۱۳۹۶) (فیا).
موضوع :	مقاله های فارسی - قرن ۱۴ - مجموعه ها
موضوع :	20th century -- Collections -- Persian essays
موضوع :	فرهنگ -- مقاله ها و خطابه ها
موضوع :	Culture -- Addresses, essays, etc.
شماره افزوده :	فرهنگ بقیه الله (مجله علمی ترجمه تالیفات) دفتر مطالعات و آموزش های علوم و مهارت های فرهنگی اجتماعی
شماره افزوده :	انتشار فرهنگستان اندیشه
شماره افزوده :	بنیاد علمی بقیه الله (مجله علمی ترجمه تالیفات)
رده بندی کنگره :	۳۹۵ / م ۲۷ / PIR۲۲
رده بندی دیویی :	۸۱۵۴/۶۲۰۸
شماره کتابشناسی ملی :	۴۴۷۲۰۰۴

عنوان کتاب :	مجموعه مقالات فرهنگ و پژوهش / جلد دوم
تهیه و تنظیم :	دفتر مطالعات و پژوهش های فرهنگی اجتماعی بقیه الله (مجله علمی ترجمه تالیفات)
ناشر :	فرهنگستان اندیشه
طراحی و اجرا :	دفتر فنی نشر فرهنگستان اندیشه
ناظر فنی و مدیر تولید :	محمدرضا علی ها - لیلاجوانی
ویراستار :	حامد حسین زاده
تعداد صفحات :	۳۷۴ صفحه / قطع وزیری
نوبت چاپ :	چاپ اول / ۱۳۹۶
شمارگان :	۱۰۰۰ جلد
بهاء :	۱۰۰۰۰ تومان
دفتر مرکزی :	اصفهان، خیابان کاوه، خیابان دکتر باهو، ابتدای خیابان آیت الله خامنه ای، بنیاد فرهنگی بقیه الله (مجله علمی ترجمه تالیفات)
دفتر انتشارات :	۰۹۱۳۳۲۵۳۰۲۷ - تلفن: ۰۳۱ - ۳۲۲۷۸۳۷۳ - دورنگار: ۰۳۱ - ۳۲۲۸۵۶۰۳
پست الکترونیک :	baghyatallah@chmail.ir

فهرست

اقتصاد مقاومتی زمینه ساز استقلال سیاسی	۵
اقتصاد مقاومتی، عمل به اقتصاد اسلامی	۲۷
اقتصاد مقاومتی در آموزه‌های اسلامی	۴۳
الزامات اقتصاد مقاومتی در جامعه با تکیه بر سیره رضوی	۶۱
بررسی جایگاه آموزش کارکنان در ترویج و استمرار اقتصاد مقاومتی	۸۵
بررسی شکارهای اجرایی کردن اقتصاد مقاومتی در عرصه تولید و اشتغال	۱۰۱
بعد مردمی اقتصاد مقاومتی	۱۱۹
تبیین ضرورت آموزش اقتصاد مقاومتی و نقش آموزش عالی	۱۳۳
تحقق اقتصاد مقاومتی در بستار سبک زندگی اسلامی و ایرانی	۱۶۳
تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی با آموزش کارآفرین در آموزش عالی	۱۷۷
تحلیل محتوای فرهنگی بیانات مقام معظم رهبری (مد الله العالی)	۱۹۱
تمایز اقتصاد مقاومتی با مفاهیم مشابه و مرتبط	۲۱۵
شناسایی مؤلفه‌های فرهنگی اقتصاد مقاومتی	۲۳۳
ضرورت خودکفایی در رابطه با محصول استراتژیک گندم با رویکرد اقتصاد مقاومتی	۲۵۳
لزوم آموزش و توسعه بصیرت و درک فرهنگ اقتصاد مقاومتی در مدارس	۲۶۷
نظام تعلیم و تربیت (رسمی و غیررسمی) و اقتصاد مقاومتی	۲۸۳
نقش خانواده در اقتصاد مقاومتی	۲۹۹
نقش عالمان دینی و دانشمندان در تحقق اقتصاد مقاومتی	۳۱۳
واکاوی جامعه شناختی مفهوم اقتصاد مقاومتی	۳۳۹
موانع و چالش‌های تحقق اقتصاد مقاومتی در فرهنگ رضوی	۳۵۷

اقتصاد مقاومتی زمینه ساز استقلال سیاسی

علی حیدری^۱

چکیده

در جهان کنونی از یک سو تحقق استقلال سیاسی بدون استقلال اقتصادی ممکن نیست و اعمال حاکمیت سیاسی مستقل از سوی کشورها بدون یک اقتصاد قدرتمند ملی و خودکفا، ناممکن است، و از سوی دیگر عدد کثایت تئوری های رایج در جهت راهبری جوامع در حال توسعه به منظور استقلال و توسعه اقتصادی و فشارهای اقتصادی همه جانبه دشمن، ضرورت ارائه الگوی توسعه مبتنی بر راهکارهای برانگیز و اسلامی را برای کشورمان ایجاب کرده است. در این مقاله هدف این است، که با روشی توصیفی - تبیینی به موضوع اقتصاد مقاومتی و رابطه آن با استقلال سیاسی، با این سؤال اصلی که: نقش اقتصاد مقاومتی در استقلال سیاسی کشور چیست؟ با این فرضیه که، اجرای بهینه اقتصاد مقاومتی در کشور موجب تقویت و استحکام بیشتر استقلال سیاسی کشور می شود، به عبارتی رابطه مابین اقتصاد مقاومتی و استقلال سیاسی معادله ای خطی و مستقیم است به این معنی که اصول اقتصاد مقاومتی هرچه بهینه تر اجرا شود استقلال سیاسی کشور نیز مستحکم تر و محفوظ تر خواهد ماند جواب دهد. در این مسیر در این تعاریف مفاهیم کلیدی به الگوهای اقتصادی موجود در جهان پرداخته شده و اقتصاد مقاومتی، عنوان الگوی ایرانی - اسلامی پیشرفت که جدا از دو الگوی مارکسیستی و لیبرالیستی است معرفی شد. اهداف، اهمیت و ارکان آن بیان می شود همچنین راه های تحکیم استقلال و حاکمیت ملی و عناصر اصلی استقلال سیاسی بیان می گردد و در نهایت رابطه مابین اقتصاد مقاومتی و استقلال سیاسی کشور مورد بحث قرار می گیرد تا فرضیه مقاله اثبات گردد.

واژگان کلیدی: اقتصاد مقاومتی، استقلال سیاسی، الگوی اقتصادی، الگوی ایرانی - اسلامی.

مقدمه

بخش عمده جنگ‌ها، گروه‌بندی‌ها و اقدامات سیاسی و امنیتی که با شیوه‌های گوناگون در مناطق مختلف جهان در جریان است، در ریشه و نهاد خود یک علت اصلی و محوری بنام اهداف بلندمدت سیاسی و اقتصادی را به همراه دارد. ملت‌ها و جوامعی که از بنیان‌های اقتصادی، صنعتی، علمی، تکنولوژیکی و فرهنگی قوی و پایداری برخوردار هستند، کمتر مورد تعرض قرار می‌گیرند و در صورت وقوع حوادث و تعرض به منابع و منافع ملی آنان، این جوامع از توانمندی لازم برای ماندگاری، پایداری، بارزه و مقابله با تعرضات گوناگون برخوردار خواهند بود.

امروز با وجود توسعه‌ی نظریات اقتصادی و حرفه‌ای سازی علم اقتصاد، بهره‌گیری از نسخه‌های رویکرد رایج در جهت راهبری جوامع در مسیر توسعه، در بسیاری از کشورهای در حال توسعه به ثمر نرسیده و با وجود نسخه‌های مکرر به منظور دستیابی به این هدف آرمانی، نه تنها به آن نزدیک نشده‌اند بلکه با تزییع منابع خود در برخی از سال‌ها، دوری از آن را هم تجربه کرده‌اند (داوودی، ۱۳۹۳: ۱۵۳).

واقعیت این است که در شرایط فاساد با گرائی گاه سیاست ما شده است و شاید در هیچ برهه از تاریخ کشور این قدر پیوستگی مفاهیم اقتصاد با استقلال سیاسی و امنیت و انسجام و ثبات ملی، در این حد به صورت ملموس احساس نشده است و قطعاً از سایر مفاهیم اقتصادی در ادبیات مقام معظم رهبری و محوریت یافتن مطالبات مربوط به توسعه اقتصادی مانند «اقتصاد مقاومتی» در راهبردهای معظم له برگرفته از همین پیوستگی است. آنچه در سرانجام این سیاست نهفته است استقلال سیاسی و استقلال اقتصادی و کسب اعتماد به نفس کامل در مواجهه با انواع تهدیدات است^۱ (عربیون، ۱۳۹۱: ۲۴).

مواجهه با تحریم‌ها و تهدیدهای آن نشان داد که اولاً برای استقلال سیاسی نیازمند استقلال اقتصادی هستیم و ثانیاً تحریم‌ها ناخواسته نقاط ضعف واقعی اقتصاد و نظام اقتصادی ما را روشن نموده و تمام گفتمان‌های اقتصادی تجربه‌شده بعد از انقلاب را در ایران محک زد و نقطه ضعف‌های آن را آشکار کرد. بنابراین با این دیدگاه جریان تحریم اقتصادی می‌تواند برای کشور ما یک فرصت باشد به شرطی که تحریم منجر به کسب دستاوردی به نام اقتصاد مقاومتی شود.

رهبر انقلاب از لفظ اقتصاد مقاومتی برای اولین بار در سال ۱۳۸۹ در جمع کارآفرینان استفاده کردند (برآمده از فرهنگ و مکتب اقتصادی اسلام و متناسب با شرایط کنونی کشور و جهان) اما

سال ۱۳۹۳ در شرایطی آغاز شد که زمینه‌های نظری و قانونی اصلاح نظام اقتصادی کشور فراهم شد، اصلاحاتی که با توانمندسازی درونی اقتصاد کشور (از طریق رفع آسیب‌های رفتاری و به فعلیت رساندن ظرفیت‌های بی‌نظیر موجود در کشور) باعث تحقق اهداف اقتصادی انقلاب اسلامی (استقلال اقتصادی، رفاه عمومی و پیشرفت اقتصادی) از یک سو و تحکیم استقلال سیاسی کشور و تهدید ناپذیری آن از سوی دشمنان قسم‌خورده اسلام و انقلاب و نظام و ملت خواهد شد.

از همان ابتدای انقلاب مشخص بود که تحقق این اهداف و اصول اقتصادی انقلاب اسلامی موجب نوعی رویارویی با قدرت‌های اقتصادی جهان خواهد شد، زیرا ایران اسلامی قدرتمند (به لحاظ اقتصادی) از طریق الگوسازی برای سایر ملت‌های مسلمان، بخش عمده منافع اقتصادی مستکبرین را به چالش خواهد کشاند. لذا اقتصاد انقلاب اسلامی در بطن خودش یک الزامی در خصوص مقاومت و مقاومت اقتصادی دارد. بنابراین با توجه به شرایط داخلی و خارجی الگوی اقتصاد مقاومتی مطرح گشت، که توجه به اجرای بهینه اصول این الگو، هدف استقلال اقتصادی و سیاسی کشور حاصل گردد. حال آنکه پرداختن به موضوع اصلی مقاله، ابتدا نظری به تعاریف مفاهیم کلیدی خواهیم انداخت تا با چشم‌انداز روشن‌تر به بررسی رابطه اقتصاد مقاومتی و استقلال سیاسی بپردازیم.

تعریف مفاهیم

۱- اقتصاد

اقتصاد علمی است که چگونگی تصمیم‌گیری جامعه در باره منابع کمیاب برای تولید کالا و خدمات جهت ارضای خواسته‌های نامحدود را بررسی می‌کند. به عبارت دیگر شناخت، ارزیابی و انتخاب روش‌هایی است که بشر برای تولید و توزیع کالا و خدمات از منابع محدود به منظور مصرف به کار می‌برد (علوی، بی‌تا: ۳).

۲- نظام اقتصادی

نظام، مجموعه منظم عناصری است که میان آن‌ها روابطی منطقی وجود داشته باشد و یا بتواند ایجاد شود و دارای یک هدف یا منظور باشد (نمازی، ۱۳۸۴: ۳۱). با این اوصاف، نظام اقتصادی مجموعه‌ای از نهادهایی است که به منظور تخصیص منابع تولید، تبادل کالاها و خدمات، توزیع درآمدها و ثروت عمومی به وسیله جامعه برپا می‌شوند (یوسفی، ۱۳۸۷: ۸).